

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Факультет історії політології та міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин та суспільних комунікацій

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Інформаційні війни як інструмент геостратегічних впливів

(вибіркова)

Освітньо-професійна програма _____
(назва програми)

Спеціальність _____
(вказати: код, назва)

Галузь знань _____
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти

Мова навчання українська _____
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: к.політ.н., доцент Макух-Федоркова Іванна Іванівна

Профайл викладача:

[http://www.interinf.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[2874\]\[caf_pers_id\]=413&commands\[2874\]=item](http://www.interinf.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[2874][caf_pers_id]=413&commands[2874]=item)

Контактний тел. +38050-295-70-39

E-mail: ivanna.makuch7@gmail.com

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=385>

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю
вівторок та четвер з 14.30 до 15.30

Онлайн консультації: за попередньою домовленістю
Viber (+380502957039) в робочі дні з 10.00 до 17.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Сучасний світ все більше залежить від інформації, яка є необхідним ресурсом для прийняття рішень у політичній, економічній, соціально-культурній, фінансовій, військовій сферах. Саме тому володіння інформацією разом з контролем інформаційного простору становить серйозну проблему, адже нові типи комунікаційних технологій потребують уважного їх вивчення, яке базується на постійному переході від практики до теорії і навпаки. Колишня пропаганда, яка перетворилася нині в інформаційні війни та психологічні операції, зберегла багато своїх характеристик, однак при цьому різко посилила свій базис. Все це зумовлює актуальність вивчення дисципліни "Інформаційні війни як інструмент геостратегічних впливів". Курс має велике значення з огляду на зростаючу роль інформації та комунікацій у функціонуванні сучасного суспільства і з огляду на увагу, яку приділяють проблемам здійснення інформаційного впливу провідні держави світу.

2. Мета навчальної дисципліни: ознайомити з основними положеннями курсу «Інформаційні війни як інструмент геостратегічних впливів», а саме, оволодіння знаннями, формування вмінь і навичок з концептуально-теоретичних та практичних основ пропаганди та контрпропаганди, проведення психологічних операцій та інформаційних війн.

2. Завдання

- дати студентам комплексне уявлення про інформаційну війну, інформаційну зброю, засоби її розробки і методи аналізу;
- проінформувати студентів про основні методи оцінки вражаючих чинників інформаційної зброї, надійні засоби констатації її застосування в бізнесі і політиці;
- сформувати у студентів навичку швидкого розпізнавання інформаційної війни, що проводиться, і визначення її суб'єктів;
- навчити студентів готувати спеціальні інформаційні заходи, швидко і ефективно відбирати початкові матеріали для їх проведення;
- прищепити студентам уміння оцінювати ризики і виправданість застосування спеціальних інформаційних заходів;
- навчити студентів розрізняти інформаційну війну, контрпропаганду, антирекламу і інформаційний супровід діяльності суб'єктів політики і бізнес-структур;

4. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни студент повинні набути таких **компетенцій**:

- здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології та здійснювати комплексний пошук інформаційних джерел для системного аналізу процесів і явищ в царині міжнародних відносинах, готовність виконувати аналітичні, консультативні, експертні функції щодо особливостей розвитку окремих країн та регіонів і тим самим забезпечувати відповідні міжнародні контакти у сфері державних та недержавних зовнішніх зносин;
- знати теоретико-методологічні основи загальної теорії конфлікту, управління конфліктами, психології і соціології конфлікту;
- здатність проводити інформаційний моніторинг на базі ресурсів Інтернет за конкретними запитами, готувати відповідні аналітичні огляди та реферати;
- використовувати базові знання термінології, основних фактів та елементів, знаннями класифікацій та категорій, принципів та узагальнень, теорій, моделей, структур;
- здобути базові знання про інформаційні ресурси, де вони розміщені, як можна отримати до них доступ і як можна їх використовувати з метою підвищення ефективності професійної діяльності;

- знати практику реалізації міжнародної інформаційної політики на глобальному, регіональному (європейському) та національному рівнях;
- вміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення

Знати:

- основні принципи психологічних операцій та інформаційної війни;
- інструментарій інформаційного впливу та протидії;
- методи аналізу масової комунікації та аналізу текстів ЗМІ;
- основні прийоми ведення інформаційних війн;
- комплекс теоретичних та методологічних основ міжнародної та внутрішньої боротьби в інформаційній сфері;
- проінформувати студентів про основні методи оцінки вражаючих чинників інформаційної зброї, надійні засоби констатації її застосування в бізнесі і політиці
- американську концепцію інформаційного протиборства;
- поняття інформаційного протистояння як компонента гібридної війни;
- прикладні аспекти ведення інформаційних війн;
- основи правових особливостей забезпечення інформаційної політики та інформаційної безпеки держави;
- сутність, характерні риси, умови поширення і види чуток в інформаційних війнах;
- напрями використання мережі Інтернет в інформаційних війнах;
- типологічну характеристику інформаційної війни та різні підходи до їх розуміння.

Вміти:

- практично використовувати сучасні методи аналізу комунікації, реалізовувати теоретичний інструментарій при проведенні пропагандистських і контрпропагандистських кампаній, психологічних операцій та інформаційних кампаній;
- орієнтуватися в обігу міжнародної інформації конфліктогенного змісту;
- аналізувати методи, способи, засоби подачі інформації, інформаційного впливу, маніпулювання;
- аналітично оцінювати інформаційне протистояння держав агентів внутрішньодержавного значення;
- давати характеристику масово інформаційних потоків в контексті інформаційного протистояння;
- розрізняти основні види інформаційної війни, інформаційного домінування, інформаційного впливу, інформаційної зброї.

- швидко розпізнавати інформаційної війни, що проводиться, і визначення її суб'єктів;
- готувати спеціальні інформаційні заходи, швидко і ефективно відбирати початкові матеріали для їх проведення;
- вміти оцінювати ризики і виправданість застосування спеціальних інформаційних заходів;
- розрізняти інформаційну війну, контрпропаганду, антирекламу і інформаційний супровід діяльності суб'єктів політики і бізнес-структур;

набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати інформаційну комунікацію використовуючи менеджерські здібності, спрямовані на розвиток поведінкових і особистісних навичок, ефективно доносити практичну цінність аналітичного матеріалу для соціуму, взаємодіяти в проектній діяльності.
- реалізовувати особистісні якості критичного мислення у впливі на соціально-економічну і політичну структура суспільства.

3. Опис навчальної дисципліни

Інформаційні війни як інструмент геостратегічних впливів – вибіркова загальноуніверситетська дисципліна

90годин / 3 кредити

15 лекційних годин

15 семінарських годин

60 годин самостійної роботи

Форма підсумкового контролю – залік

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Інформаційні війни як інструмент геостратегічних впливів»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна		2	3	90	2	15		15		60		залік

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	

інформаційної операції												
Тема 17. Інформаційно-пропагандистська складова близькосхідних конфліктів: історичні передумови і сучасний стан			2									
Тема 18. Кібернетична війна як вид інформаційної війни. Мережеві війни та їх особливості						40						
Тема 19. Сучасні інформаційні війни у мережевому он-лайн просторі						23						
Разом за ЗМ 2	45	7	8			30						
Усього годин	90	30	30			60						

3.3. Теми семінарських занять

№	Назва теми
1	Основні форми пропаганди в роки Першої світової війни
2	Особливості ведення пропаганди в період Другої світової війни
3.	Місце та роль інформаційно-психологічного впливу у військових конфліктах XX ст.: війни в Кореї та В'єтнамі
4.	Інформаційно-психологічні операції у збройних конфліктах на Американському континенті: війна за Фолклендські острови, вторгнення в Гренаду та Панаму, операція на Гаїті
5.	Місце та роль інформаційно-психологічного впливу у військових конфліктах: війна в Афганістані
6.	Інформаційна війна в діяльності силових відомств США. Інформаційні операції США і НАТО
7.	Інформаційні війни на теренах СНД
8.	Кольорові революції як різновид інформаційної операції
9.	Інформаційно-пропагандистська складова близькосхідних конфліктів: історичні передумови і сучасний стан

3.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Опрацювання монографій Кара Мурза «Маніпуляція свідомістю» або Г. Лассуел «Техніка пропаганди в світовій війні»
2.	Інформаційна зброя в сучасних умовах і технології її використання
3.	Інформаційні війни у доктринальній військовій практиці
4.	Кібернетична війна як вид інформаційної війни. Мережеві війни та їх особливості
5.	Сучасні інформаційні війни у мережевому он-лайн просторі

3.5. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Стандарти пропаганди американського інституту аналізу пропаганди 30-40-х роки
2	Пропаганда в період Другої світової війни. Пропаганда Й. Гебельса
3	Специфіка українського інформаційного простору з погляду проведення спеціальних інформаційних операцій
4	Технології інформаційно-психологічного та психогенного впливу в "кольорових революціях"
5	Роль інформаційно-психологічного впливу на політичні та економічні процеси
6	Інформаційна війна в уявленнях аналітиків США та СНД
7	Формування нової американської журналістики під впливом війни у В'єтнамі
8	Діяльність радянських ЗМІ та пропаганди в період «холодної війни»
9	Американська стратегія інформаційно-психологічної війни проти СРСР в період «холодної війни».
10	Особливості використання пропаганди в телевізійних новинах Російської Федерації
11	Стратегічні комунікації в зовнішній політиці США
12	Інструментарій інформаційно-психологічних впливів РФ на теренах Європи
13	Створення і застосування бактеріологічної зброї як елемент інформаційних операцій в період «холодної війни».
14	Методи і прийоми захисту кіберпростору від хакерів
15	Інформаційно-комунікаційна безпека особистості: вплив стереотипів на поведінку людей в Україні
16	Основні підходи формування та розвитку стратегії кібербезпеки Польщі
17	Дезінформація у когнітивному просторі українського суспільства: нарративний інструктаж історичної пам'яті Кремля
18	Формування програми кібергігієни та стратегії розвитку кібербезпеки США
19	Сили та засоби інформаційно-психологічного впливу в армії США
20	Таємні та «гібридні» війни Росії як складова частина спеціальних інформаційних операцій

21	Специфіка асиметричного типу ведення війни в сучасних спеціальних інформаційних операціях
22	Трансформація масової свідомості під впливом ЗМІ (на прикладі російського телебачення)
23	Стратегія формування інформаційно-психологічних операцій у російсько-чеченських війнах
24	Таємні та «гібридні» війни Росії як складова частина спеціальних інформаційних операцій
25	Інформаційна війна США і Великобританії в ході військової операції проти Іраку
26	Місце та роль інформаційно-психологічного впливу в радянсько-афганській війні
27	Проблема подолання «цифрового розриву» в стратегії і практиці інформаційної політики Китаю
28	Характеристика характеру і форм ведення пропаганди в період Першої світової війни
29	Аналіз масових психологічних операцій під час війни в Кореї та В'єтнамі
30	Інформаційні війни в контексті міжнародних відносин та міжнародної безпеки

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

Форми і методи навчання. До форм і методів відносяться проблемні й оглядові лекції, активні семінари, ділові ігри, тренінги, заняття із застосуванням комп'ютерної та телекомунікаційної техніки, брифінги, квести, інтерактивні заняття (заняття дискусійна група, заняття з навчанням одних студентів іншими), інтегровані заняття, проблемні заняття, відеозаняття, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Перевагу надається продуктивним методам: проблемний виклад, частково-пошукові та дослідницькі методи, презентації, кейс-стаді, тренінги та ділові ігри, бесіди і дискусії, робота в інтернет-класі: електронні лекції, семінари, лабораторні роботи, дистанційні консультації та ін., спрямовані на активізацію і стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Використовується студентоцентрований, проблемно-орієнтований, діяльнісний, комунікативний, професійно-орієнтований, міждисциплінарний підходи до навчання.

Навчання здійснюється під час лекційних і семінарських занять, самостійної позааудиторної роботи, індивідуальних завдань з використанням сучасних інформаційних технологій навчання, консультацій з викладачами.

4. Система контролю та оцінювання

Академічна доброчесність. Враховуючи питання про стан академічної доброчесності в науці України та світу, всі письмові (друковані) роботи перевірятимуться на наявність запозичень (плагіату).

З принципами академічної доброчесності, видами недоброчесної академічної поведінки, наслідків такої поведінки, здобувачі можуть ознайомитися у Законі України «Про освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>), а саме у ст. 42 цього Закону, яка визначає, що «Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення

довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень». Порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат; самоплагіат; фабрикація; фальсифікація; списування; обман; хабарництво; необ'єктивне оцінювання. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту); позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

«Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (затверджено Вченою радою університету, протокол № 12 від 23.12.2019. URL: https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSGadrPl_/view) та «Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (схвалені Вченою радою університету, протокол № 12 від 28.11.2016. URL: https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view розкривають зміст академічної доброчесності, вимоги щодо добросовісної академічної поведінки здобувачів вищої освіти, які мають дотримуватися норм, правил та етики академічної доброчесності.

Процедура перевірки унікальності робіт передбачає використання здобувачем безкоштовних та платних (за вибором) ресурсів мережі Інтернет та ресурсів перевірки, наявних в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

Види та форми контролю

Поточний контроль здійснюється у таких формах та за допомогою таких засобів:

Тестування. 5 балів виставляється за надання вірних відповідей на всі тестові завдання; 4 бали виставляється за надання вірних відповідей на 80-99 % тестових завдань; 3 бали виставляється за надання вірних відповідей на 65-79 % тестових завдань; 2 бали виставляється за надання вірних відповідей на 50-64 % тестових завдань; 1 бал виставляється за надання вірних відповідей на 30-49 % тестових завдань; 0 балів виставляється за надання вірних відповідей менше ніж на 30 % тестових завдань.

Дискусія. 3 бали виставляється за аргументовану, змістовну, чітку, логічно структуровану позицію у процесі обговорення; 2 бали виставляється за частково аргументовану, неповну відповідь; 1 бал виставляється за неповну, без фактажу відповідь з порушенням логіки викладу думки; 0 балів - відсутність власної позиції з заданого питання.

Презентація.

- ✓ 5 балів виставляється при: відповідності змісту презентації темі; наявності правильного оформлення презентації; якісно підготовленої практичної розробки; дотриманні всіх вимог щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічного стандарту наявності електронного (на зовнішньому носіїві CD-RW або DVD-RW) матеріалу презентації обсяг тексту презентації повинен бути 600 – 800 слів.
- ✓ 4 бали виставляється при наявності незначних недоліків у виконанні презентації та її оформленні.
- ✓ 3 бали виставляється при наявності суттєвих недоліків у виконанні презентації, окремих недоліків у її оформленні, тема та підтеми розкриті неповністю.
- ✓ 2 бали - при наявності суттєвих недоліків у виконанні презентації, окремих недоліків у її оформленні, тема та підтеми розкриті частково.
- ✓ 1 бал - презентація погано організована, без творчих знахідок, багато необхідних елементів та сторінок пропущено. Зміст не чіткий, важко читається текст, багато помилок, без висновків, тема та підтеми не розкриті.

0 балів - виставляється при повній невідповідності вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

Наукова доповідь.

- ✓ 5 балів виставляється при дотриманні наступних критеріїв: доповідь відображає глибину думки та навички критичного мислення; у роботі інтегрується матеріал з даного курсу; автор дає узгоджені та аргументовані відповіді на всі запитання; стислість і точність формулювань, які виключають можливість неоднозначного тлумачення; грамотно та науково викладений матеріал; чітке дотримання структури наукової доповіді: тема, актуальність, або проблема; новизна; робоча гіпотеза; «предмет» та «об'єкт» досліджень; мета та завдання досліджень; методи досліджень; виклад матеріалу дослідження; висновки; ілюстративний матеріал (таблиці, схеми, малюнки, фільми); робота виконана у чітко визначених часових рамках.
- ✓ 4 бали виставляється при наявності незначних недоліків у виконанні доповіді та її оформленні.
- ✓ 3 бали виставляється при наявності суттєвих недоліків у виконанні роботи, окремих недоліків у її оформленні, тема та підтеми розкриті неповністю.
- ✓ 2 бали - при наявності суттєвих недоліків у виконанні доповіді, окремих недоліків у її оформленні, тема та підтеми розкриті частково без самостійних висновків.
- ✓ 1 бал - доповідь погано організована, без творчих знахідок, багато необхідних елементів пропущено. Зміст не чіткий, важко читається текст, багато помилок, без висновків, тема та підтеми не розкриті.
- ✓ 0 балів - виставляється при повній невідповідності вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту доповіді.

Здача термінів оцінюється в 2 бали. Студент повинен дати коротке тлумачення терміна, а також орієнтуватися в системних зв'язках термінологічних понять кількох напрямів.

Інформаційно-аналітична записка оцінюється в 5 балів. Загальні вимоги до якості виконання цієї форми роботи оцінюються за такими критеріями: знання і розуміння теоретичного матеріалу: чітко розглядаються поняття, наводяться конкретні висновки; використовувати ті поняття, які строго відповідають темі; самостійність виконання роботи; аналіз і оцінка інформації: грамотно застосовуються категорії аналізу; вміло використовують методи порівняння та узагальнення для аналізу взаємозв'язку понять і явищ; здатність пояснити альтернативні погляди на дану проблему і зробити збалансований висновок; висвітлення особистої оцінки проблеми; формулювання суджень: ясність і чіткість викладу; логіка структурованих доказів; пропонувані тези супроводжуються грамотною аргументацією; наводяться різні точки зору та їх особиста оцінка; оформлення роботи: дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних та стилістичних норм української літературної мови; оформлення тексту з повним дотриманням правил української орфографії і пунктуації; відповідність формальним вимогам.

Критерії оцінювання: робота виконана бездоганно – 5 балів; аналітична записка відповідає вимогам із значними зауваженнями – 4 бали; якість виконання роботи відповідає вимогам частково – 3 бали; аналітична записка написана із значним відхиленням від вимог – 2 бали; письмове завдання мало відповідає вимог – 2 бали; есе не відповідає жодним вимогам – 0 балів.

Написання есе 3 бали виставляється за есе, яке відповідає всім вимогам до такого виду робіт та супроводжується публічним захистом; **2 бали** виставляється за есе, яке відповідає всім вимогам до такого виду робіт, однак не супроводжується публічним захистом; **1 бал** виставляється за есе, яке відповідає більшості вимог до такого виду робіт; **0 балів** виставляється за есе яке не відповідає більшості вимог до такого виду робіт.
Вимога до написання есе: Об'єм есе не повинен перевищувати 2-3 сторінки; Есе повинно

сприйматися як єдине ціле, ідея повинна бути чітка і зрозуміла. Необхідно писати коротко і зрозуміло. Есе не повинно містити нічого зайвого, повинно включати тільки ту інформацію, яка необхідна для розкриття вашої позиції, ідеї. Есе повинно мати грамотну композиційну побудову, бути логічним, чітким по структурі. Кожен абзац есе повинен містити тільки одну основну думку. Есе повинно показувати, що його автор знає і усвідомлено використовує теоретичні поняття, терміни, узагальнення, світоглядні ідеї. Есе повинно містити переконливу аргументацію з конкретної теми. **Структура есе:** постановка питання або проблеми (тобто визначити предмет викладу); обґрунтувати причину, яка спонукала звернутися до цієї проблеми; думки автора есе з проблеми викладаються у формі коротких тез (теза – це судження, яке потрібно довести); думка повинна бути підкріплена доказами, тому за тезою висувуються аргументи (аргументи – це факти, явища суспільного життя, події, життєві ситуації і життєвий досвід, наукові докази, посилання на думки вчених та ін.); висновки (вирішення проблеми, пропозиції, рекомендації, побудова принципів, положення, шляхи виходу і практична значущість).

Усний виступ. 3 бали заслугоує студент, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання, за повне (від 90% до 100%), методично правильне висвітлення основних питань з даної теми, за аргументацію висловлених положень переконливими прикладами, знанням основних і другорядних фактів, вміння логічно викласти матеріал і зробити відповідні висновки. 2 бали заслугоує студент за порівняно повне й методологічно в цілому правильне висвітлення основних і додаткових питань з даної теми, належну аргументацію відповідей прикладами, знанням фактів, вмінням логічно викласти історичний матеріал і зробити основні висновки. 1 бал заслугоує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого засвоєння навчального матеріалу за курсом; 0 балів заслугоує студент, який не навів аргументів під час виступу, зробив поверхові висновки, не простежується логіка викладу, відсутні самостійні узагальнення.

Участь в дискусії. 1 бал виставляється студенту, який доповнив відповідь основного доповідача, сформулював проблемне питання та запропонував розв'язання цієї проблеми.

Опрацювання різних за змістом та методологічними принципами монографій та наукових статей (самостійна робота). 5 балів виставляється за використання проблемного підходу; 3 бали виставляється за реферативне опрацювання монографій та наукових статей.

Підготовка та презентація аналітичної доповіді (індивідуальна робота). 10–8 балів заслугоує студент, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання, за повне (від 90% до 100%), за правильний вибір методології та методів дослідження, за аргументацію висловлених положень переконливими прикладами, знанням основних і другорядних подій, вміння логічно викласти матеріал і зробити відповідні висновки. 7–4 балів заслугоує студент за порівняно повне й методологічно в цілому правильне викладення основних і додаткових питань з теми дослідження, належну аргументацію викладу прикладами, вмінням логічно викласти матеріал і зробити основні висновки. 3–1 бал заслугоує студент, який засвідчив знання, необхідні для подальшого засвоєння навчального матеріалу за курсом; 0 балів заслугоує студент, який не навів аргументів, зробив поверхові висновки, не дотримувався логіки викладу, не зробив самостійних узагальнень.

Творча робота. 10–8 балів заслугоує студент, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання, за повне (від 90% до 100%), за правильний вибір методології та методів дослідження, за аргументацію висловлених положень переконливими прикладами, знанням основних і другорядних подій, вміння логічно викласти матеріал і зробити відповідні висновки. 7–4 балів заслугоує студент за порівняно повне й методологічно в цілому правильне викладення основних і додаткових питань з теми дослідження, належну аргументацію викладу прикладами, вмінням логічно викласти матеріал і зробити основні

висновки. 3–1 бал заслугоує студент, який засвідчив знання, необхідні для подальшого засвоєння навчального матеріалу за курсом; 0 балів заслугоує студент, який не навів аргументів, зробив поверхові висновки, не дотримувався логіки викладу, не зробив самостійних узагальнень

Контрольна робота передбачає систематизацію, закріплення та розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни. Метою виконання контрольної роботи є: закріплення, поглиблення і узагальнення знань, отриманих студентами під час набуття теоретичних і практичних навичок. При виконанні контрольної роботи студент повинен продемонструвати вміння у сфері науково-дослідної діяльності, роботи з готовими матеріалами, уміння творчого й оригінального вирішити поставлені завдання. Контрольну роботу студенти виконують самостійно протягом вивчення дисципліни з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

- ✓ критерій відпрацьовано бездоганно» – 10 балів;
- ✓ «критерій в цілому відповідає вимогам» – 9 балів;
- ✓ «критерій відповідає вимогам із незначним зауваженням» – 8 балів;
- ✓ «критерій відповідає вимогам із зауваженнями» – 7 балів;
- ✓ «критерій відповідає вимогам наполовину» – 5 балів;
- ✓ «критерій мало відповідає вимогам» – 3 бали;
- ✓ «критерій не відповідає жодним вимогам» – 0 балів.

Формою підсумкового контролю є іспит

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно)

		з обов'язковим повторним курсом
--	--	---------------------------------

Розподіл балів, які отримують студенти

Для іспиту

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)																		Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль 1											Змістовий модуль 2						40			100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17		T18	T19	
2	2	2	2	2	2	2	4	4	4	4	5	5	4	2	2	5		5	2	

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Аналітика. Експертиза. Прогнозування. К.: Наша культура і наука, 2003. 614 с.
2. Баровська А. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії : аналіт. доп. Київ : НІСД, 2016. 109 с.
3. Богуш В.М., Юдін О.К. Інформаційна безпека держави. К.: МК-Пресс, 2005. 432 с.
4. Воробйова, І.В. Інформаційно-психологічна зброя як самостійний засіб ведення інформаційно-психологічної війни *Системи озброєння і військова техніка*. 2010. №1(21). С. 141-144.
5. Горбулін В. Світова гібридна війна: український фронт: монографія. Київ: НІСД, 2017. 496 с.
6. Даллас А. Искусство разведки. М.: Международные отношения, 1992. 288 с.
7. Жадька В.О., Харитоненко О.І., Полтавець Ю. С. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки: навчальний посібник. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с.
8. Жарков Я.М., Компанцева Л.Ф., Остроухов В.В., Петрик В.М., Присяжнюк М.М., Скулиш Є.Д. Історія інформаційно-психологічного протистояння : підруч. /; за заг. ред. Скулиша Є.Д. Київ : Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. 212 с.
9. Жарков Я.М. Інформаційно-психологічний вплив на війська та населення противника (1939–2000 рр.) : дис. канд. іст. наук: спец. 20.02.22 К., 2007. 206 с.
10. Інформаційна безпека: контрманіпулятивні стратегії. К.: Наша культура і наука, 2005. 620 с.
11. Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием Москва: Эксмо, 2008. 864 с.
12. Крысько В.Г. Секреты психологической войны (цели, задачи, методы, формы, опыт) Минск: Харвест, 1999. 448 с. URL: <http://www.evartist.narod.ru/text19/001.htm>
13. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід. К.: „К.І.С.”, 2002 264 с.
14. Лисенко В.В. Чутки – активний засіб модифікації суспільної свідомості *Політичний менеджмент*. 2004. №6 (9). С. 96-102.
15. Литвиненко О. В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії: монографія. К.: Сатсанга, 2000. 222 с.
16. Литвиненко О. Інформаційний простір та його захист: теорія і практика: *Віче*. 2000. № 10. С. 119-127.
17. Литвиненко О.В. Інформаційні впливи та операції.. К.: ВКФ. Сатсанга, 2003. 240 с.
18. Литвиненко О.В. Спеціальні інформаційні операції. К.: НІСД, 1993. 420 с.
19. Литвиненко О.В. Спеціальні пропагандистські та психологічні кампанії. К.: ВКФ. Сатсанга. 2000. 316 с.
20. Магда Є.В. Гібридна віна – вижити і перемогти. Харків : Віват, 2015. 604 с.
21. Остроухой Б.В., Петрик Б.М., Присяжнюк М.М. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти): підручник / ред. Скулиш Є.Д. Київ : КНТ, 2010. 776 с.
22. Партико З.В. Образна концепція теорії інформації: Монографія. Л.: Видавн.центр ЛМУ ім. І. Франка, 2001. 133 с.
23. Патрикаракос Д. Війна у 140 знаках: як соціальні медіа змінюють військовий конфлікт ХХІ століття. К.: Yakaboo Publishing, 2019. 352 с.
24. Петрик В.М., Остроухов В.В., Штоквиш О.А. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навчальний посібник К. : Росава, 2006. 208 с.

25. Почепцов Г. Анатомія гібридної війни URL::http://cripo.com.ua/?sect_id=8&aid=199931 (дата звернення: 10.01 2023)
26. Почепцов Г. Гламур 2.0: Телесериали, маскульт и соцмедиа как создатели виртуальной реальности. Харьков : Фолио, 2019. 410 с.
27. Почепцов Г. Новые подходы в сфере «жестких» инфовойн Media sapiens [сайт]. URL:: http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/novye_podkhody_v_sfere_zhestkikh_infovoyn (дата звернення: 10.01 2023)
28. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. К. : Києво-Могил. акад., 2016. 502 с.
29. Почепцов, Г. Виртуальные войны. Фейки. Харьков : Фолио, 2019. 506 с.
30. Прибутко П.С. Інформаційні впливи: роль у суспільстві та сучасних воєнних конфліктах. К.: ПАЛИВОДА, 2007. 252 с.
31. Рось А.О, Явтушенко А.М., Жарков Я.М Інформаційна боротьба: теоретичні та воєнно-прикладні аспекти : навчальний посібник / ред. Толубка В.Б. К., 2003. 218 с.
32. Сунь-дзи Мистецтво війни. Львів: Видавництво Старого Лева, 2017. 100 с.
33. Яцко Н.Б. PR та маніпуляції: практичний словник Київ: Карпенко В.М., 2013. 472 с.

5.2. Допоміжна :

1. Арон Рейман. Мир і війна між націями. Київ : МП "Юніверс", 2002. 688 с.
2. Кость С. Журналістика і війна: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 414 с.
3. Куйбіда В.С. Національна безпека в умовах інформаційних та гібридних війн / за заг. ред. В. Куйбіди і В. Бебика. Київ : НАДУ, 2019. 380 с.
4. Лукас Едвард. Нова холодна війна. Як Кремль загрожує і Росії, і Заходу Київ : Темпора, 2009. 488 с.
5. Магда Є.М. Гібридна війна: сутність і структура феномену. *Міжнародні відносини*: Серія "Політичні науки" 2014. № 4. С.37-45.
6. Макаренко Є. Європейська інформаційна політика Київ : НВЦ "Наша культура і наука", 2000. 368 с.
7. Маккиавели Н. О военном искусстве. Москва, 1939. 224 с.
8. Макнамі Р. Зафейсбучені: як соціальна мережа штовхає світ до катастрофи. К.: Книголав, 2021. 376 с.
9. Макух-Федоркова І. Вплив соціальних медіа в на еволюцію сучасних міжнародних конфліктів /Рец. на: Дейвид Патрикаракос. Війна у 140 знаках: як соціальні медіа змінюють військовий конфлікт XXI століття. Київ: Yakaboo Publishing. 2019. 352 с. / David Patrikarakos. War in 140 Characters: How Social Media is Reshaping Conflict in the Twenty-First Century. New York: Basic Books. 2017. 352 p. *Медіафорум: Аналітика. Прогнози. Інформаційний менеджмент*, Чернівецький нац. ун-т, Чернівці, Том 8. С. 209-223.
10. Макух-Федоркова, І. Нормативно-правові основи формування політики кібербезпеки Канади. *Історико-політичні проблеми сучасного світу: Modern Historical and Political Issues: Збірник наукових статей*. Чернівці: Journal in Historical & Political Sciences. Chernivtsi: Чернівецький національний університет, Chernivtsi National University, 2022. Т. 45. С. 29-40. DOI: 10.31861/mhpi2022.45. / https://drive.google.com/file/d/1bdfJZni4DmQPauczm0t5V_CwTiqHrCJF/view
11. Медіакомунікації війни [Текст] : кол. монографія / [О. В. Безручко та ін. ; наук. ред. О. М. Холод]. Київ : Ред. наук. журн. "Соціальні комунікації: теорія і практика", 2016. 232 с.

12. Помаранцев, П. Це не пропаганда. Подорож на війну проти реальності. К.: Yakaboo Publishing, 2020 288 с
13. Почепцов Г. Контроль над розумом Київ : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2012. 352 с.
14. Почепцов Г. Від Facebook'у і гламуру до Wikileaks: медіакомунікації Київ : Спадщина, 2012. 462 с.
15. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття Київ : Києво-Могилянська академія, 2017. 257 с.
16. Почепцов Г. Когнитивные войны в соцмедиа, массовой культуре и массовых коммуникациях. Харьков : Фолио, 2019. 313 с.
17. Почепцов Г. Смысли і війни: Україна і Росія в інформаційній і смисловій війнах Київ : Києво-Могилянська акад., 2016. 312 с.
18. Cadwalladr, Carole, Graham-Harrison, Emma (2018) Revealed: 50 million Facebook profiles harvested for Cambridge Analytica in major data breach, *The Guardian for 200 years*, Mar. 14. 24. URL: <https://www.theguardian.com/news/2018/mar/17/cambridge-analytica-facebook-influence-us-election> (accessed: 22.01.2022)
19. Roger McNamee *Zucked: Waking Up to the Facebook Catastrophe*. New York: PENGUIN PRESS, 2019. 321 p. URL: <https://www.amazon.com/Zucked-Waking-Up-Facebook-Catastrophe/dp/0525561358?asin=0525561358&revisionId=&format=4&depth=1>

6. Інформаційні ресурси

1. Алёхина Г.В. Мировые информационные ресурсы. URL: <http://www.informatika.mfpa.ru/mir/uchebnik.html> (дата звернення: 10.01 2023)
2. Бодрийар Ж. Реквием по масс-медиа. URL: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Bodr/Rekviem.php (дата звернення: 10.01 2023)
3. Вишняков О. Інформаційна війна з Росією: уроки виживання. URL: <http://fakty.ictv.ua/index/readblog/id/1713> http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Bodr/Rekviem.php (дата звернення: 10.01 2023).
4. Галамба М. Інформаційна безпека України: поняття, сутність та загрози *Юридичний журнал*. 2006. №12. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2509> (дата звернення: 10.01 2023).
5. Горбулін В. «Гібридна війна» як ключовий інструмент російської геостратегії реваншу. *Дзеркало тижня*. № 2. 2015, 23 січня. URL: http://gazeta.dt.ua/internal/gibridna-viyna-yak-klyuchoviy-instrumentrosiyskoyi-geostrategiyi-revanshu_.html. (дата звернення: 10.01 2023).
6. Доктрина інформаційної безпеки України від 8 липня 2009 р. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/9570.html> (дата звернення: 10.01 2023).
7. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=851-15> (дата звернення: 15.01 2023).
8. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2657-12> (дата звернення: 10.01 2023).
9. Закон України «Про інформацію» від 13.01.2011 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2938-17> (дата звернення: 10.01 2023).
10. Закон України «Про телекомунікації» URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1280-15> (дата звернення: 15.01 2023).
11. Кара-Мурз С.Г. Манипуляция сознанием. URL: <http://www.karamurza.ru/manipul.htm> (дата звернення: 20.01 2023).
12. Кодекс практики Європейського Союзу щодо протидії дезінформація. URL: <https://www.nrada.gov.ua> (дата перегляду: 20.04.2021)

13. Магда Є. Гібридна війна: питання і відповіді. *MediaSapiens*, 2015. URL: http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/gibridna_viyna_pitannya_i_vidpovidi/undefined/?media=print (дата звернення: 24.01 2023).
14. Попов С. В Проблеми інформаційної безпеки України. *Форум права*. 2011. No1. С. 798–801 URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11pcvibu.pdf> (дата звернення: 22.01 2023).
15. Почепцов Г. Інформаційні війни: тенденції та шляхи розвитку URL: https://ms.detector.media/ethics/manipulation/informatsiyni_viyni_tendantsii_ta_shlyakhi_rozvitku/(дата звернення: 10.01 2023)
16. Російський слід в американських протестах URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3039220-rosijskij-slid-v-amerikanskih-protestah.html> (дата перегляду: 19.04.2021)